

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 OSLO

Vår dato: 06.11.2018
Vår ref.: 201834524-12
Arkiv: 312 / 096.2
Deres dato:
Deres ref.:

Saksbehandler:
Anne Johanne Rognstad
22959445/ajr@nve.no

NVEs innstilling – Søknad om endret reguleringshøyde for Litlevatn og Mosvatn i Ulstein og Hareid kommuner i Møre og Romsdal

Tussa Energi AS søker om endret reguleringshøyde for Litlevatn og Mosvatn ved at høyeste regulerte vannstand senkes med henholdsvis 2,0 og 1,4 m. I tillegg skal det gjennomføres tiltak som følge av krav i damsikkerhetsforskriften og som dameier er pålagt å gjennomføre. Eksisterende platedam ved Litlevatn er i dårlig forfatning og skal erstattes med en ny dam, like nedenfor den eksisterende. Det skal etableres et overløp og en avløpskanal i sørenden av Litlevatn. NVE anbefaler at det gis tillatelse til varig senkning av vannstanden i medhold av vassdragsreguleringsloven § 5.

Innhold

Sammendrag.....	2
Søknad.....	3
Høring og distriktsbehandling.....	7
NVEs vurdering av konsesjonssøknaden.....	10
NVEs konklusjoner.....	16

Sammendrag

Ved kgl. res. av 18. mai 1939 og 28. juni 1956 ble det gitt tillatelse til regulering av Litlevatn og Mosvatn. Konesjonen ble overdratt til Tussa Energi i 1998. Dammene tilfredsstill ikke lenger kravene i damsikkerhetsforskriften. Tussa Energi AS søker derfor om tillatelse etter § 9 i vassdragsreguleringsloven om permanent senkning av vannstanden i Litlevatn og Mosvatn med hhv. 2,0 og 1,4 m, samt nødvendige tiltak på eksisterende dammer i Ulstein og Hareid kommuner i Møre og Romsdal. En vurdering av dammene viste at begge har behov for rehabilitering for å oppfylle kravene i damsikkerhetsforskriften. Den beste løsningen, fra søkers side, er å senke vannstanden i Litlevatn og Mosvatn, samt å bygge ny dam ved Litlevatn og utføre tiltak på dam Mosvatn. Videre skal det etableres et overløp og en avløpskanal i sørenden av Litlevatn.

Tussa Energi ønsker å opprettholde mesteparten av kraftproduksjonen i det tilhørende Ulsteindal kraftverk. Kraftverket har en produksjon på 6 GWh/år. For å opprettholde produksjonen i Ulsteindal kraftverk må det gjennomføre en teknisk og økonomisk gunstig løsning for ombygging og rehabilitering av dammene. En nedskalering av dammene er nevnt som den beste løsningen i motsetning til en større rehabilitering eller nedleggelse av dammene i sin helhet. Samlet kostnad for rehabilitering av dammene etter omsøkt plan er estimert til 22 MNOK. Til sammenligning vil en opprettholdelse av dagens HRV og rehabilitering av dammene etter damsikkerhetsforskriften gi en kostnad på 40 MNOK, det vil si en utbyggingskostnad på 6,6 kr/kWh. En endret reguleringshøyde etter omsøkt plan vil føre til en redusert årsmiddelproduksjon på ca. 0,2 til 0,3 GWh/år i Ulsteindal kraftverk.

De største negative konsekvensene ved tiltaket vil være knyttet til varig tørlegging av reguleringssonene og anleggsarbeid i et attraktivt turområde. Ulempene vil i stor grad være av midlertidig karakter, og etter vårt syn være begrenset. NVE mener at det omsøkte tiltaket er det beste alternativet sett opp mot en nedleggelse eller en omfattende rehabilitering av dammene.

Etter en samlet vurdering av de framlagte planene og mottatte høringsuttalelser, anbefaler NVE at Tussa Energi AS får konsesjon til å senke HRV i Litlevatn og Mosvatn som omsøkt. NVE mener fordelene og nytten av å gjennomføre tiltaket er større enn skadene og ulempene for allmenne og private interesser, og at § 5 i vassdragsreguleringsloven dermed er oppfylt.

Godkjenning

Plan for senkning og ombygging av dam og overløp ivaretas av NVE som en del av detaljplangodkjenning

Søknad etter oreigningsloven

Det foreligger etter vårt syn ikke tilstrekkelig informasjon til at vi kan ta stilling til søknad om oreigning. Dersom det ikke oppnås minnelige avtaler, kan NVE behandle dette på nytt.

Oppsummering av søknaden

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Tussa Energi AS, datert 25.05.2018:

«Tussa Energi ønsker å permanent senke HRV i Litlevatn i Ulstein kommune og Mosvatn i Hareid kommune i Møre og Romsdal, og søker hermed om følgende løyve:

I. Etter Vassdragsreguleringslova, jf. § 9, om løyve til:

- *Å endre reguleringsregime for Litlevatn og Mosvatn med senkning av HRV med høvesvis 2,0 og 1,4 meter.*

Tussa Energi håpar å inngå minnelege avtalar med grunneigar og rettshavarar. Dersom det ikkje vert oppnådd semje søker vi også om rett til ekspropriasjon:

II. Etter Oreigningslova jf. § 2, nr. 51:

- *Om samtykke til ekspropriasjon av manglande rettar dersom det ikkje vert oppnådd minneleg avtale mellom søker og rettshavarar.»*

Om søker

Søker er Tussa energi AS. Tussa er et energi- og kommunikasjonskonsern med hovedkontor i Ørsta kommune på Sunnmøre. Per i dag eier og driver Tussa 21 vannkraftverk og 1 biobrenselanlegg. Tussa sine vannkraftverk har en samlet gjennomsnittlig produksjonskapasitet på ca. 670 GWh i året. Kraftverkene er lokalisert på Sunnmøre.

Beskrivelse av området

Litlevatn ligger i Ulstein kommune og Mosvatn i Hareid kommune i Møre og Romsdal. Litlevatn ligger nordøst for Ulsteinvik, og det går bilvei frem til dammen. Mosvatn ligger veiløst oppe på Ulsteinfjella ca. midt mellom Ulsteinvik og Hareid. Det er ca. 10 hytter rundt Litlevatn, og én ved Mosvatn. Området rundt vannene er i stor grad treløst med tydelig innslag av myrområder. Nærmeste bebyggelse for øvrig er ved utløpet til Ulsteinelva.

Dam Mosvatn er 115 m lang og ca. 3 m høy. Dammen er en fyllingsdam med sentral torvtetning. Overløpet i betong er 12 m langt, og er en lav terskel med topp 0,4 meter under HRV. På toppen av betongterskelen er det mulighet for å sette et bjelkestengsel. Nedstrøms terskelen er det en murt og steinsatt kanal. Nedstrøms dammen ligger et ventilhus. Vannet fra Mosvatn utnyttes også til drikkevann for Ulstein kommune. I 2016 ble det lagt ny vannledning fra magasinet til Ulstein vassverk. I forbindelse med arbeidene ble det etablert en vei fra dam Litlevatn opp til dam Mosvatn. Denne er nå arrondert og beholdt som en turvei.

Dam Litlevatn består av en platedam i betong og en lav fyllingsdam. Platedammen av betong er ca. 75 m lang og maksimalt ca. 7 m høy. Dammen har et 14,77 m langt overløp som ligger ca. 7 cm over HRV. I platedammens høyre anslutning mot terreng fortsetter dammen som en lav fyllingsdam. Maksimal høyde er ca. 2 meter og lengden i underkant av 200 meter. Dammens oppbygging er ukjent. I tillegg til overløpet over platedammen er det en steinsatt, flat overløpsdam sør i magasinet der overføringskanal fra Osnesdalen kommer inn. I 2016 ble dette overløpet senket med ca. 1,6 meter for å redusere påkjenningen på platedammen i en flomsituasjon.

Begrunnelse for søknaden

Dammene ved magasinene Litlevatn og Mosvatn har behov for omfattende ombygging eller rehabilitering. Dette som følge av gjeldende krav i damsikkerhetsforskriften og tilhørende retningslinjer/veiledere.

Dam Litlevatn ble bygget i forbindelse med Ulsteindal kraftverk i 1917, mens dam Mosvatn er bygget ca. 1932. Videre er konsesjonen endret med ytterligere regulering av Mosvatn i 1939 og overføring av vann fra Osnesdalen til Litlevatn i 1946.

Tussa Energi ønsker å opprettholde kraftproduksjonen i det tilhørende Ulsteindal kraftverk. Kraftverket har imidlertid en beskjeden produksjon (ca. 6 GWh/år), og det er derfor viktig å finne en teknisk og økonomisk gunstig løsning for ombygging og rehabilitering av dammene.

Søknaden innebærer følgende:

- HRV i Litlevatn senkes med 2,0 m.
 - Det søkes om nedklassifisering av fyllingsdamsanslutningen til klasse 0, og det planlegges ikke tiltak på fyllingsdammen.
 - Eksisterende platedam rives og erstattes med en ny gravitasjonsdam i betong (klasse 2).
 - Eksisterende flomløp i magasinets sør-ende bygges om tilpasset ny HRV.
- HRV i Mosvatn senkes 1,4 m.
 - Det søkes om nedklassifisering av dammen til klasse 0, alternativt dispensasjon fra krav i damsikkerhetsforskriften. Det planlegges ikke tiltak på fyllingsdammen.
 - Flomløpet bygges om tilpasset ny HRV.

I vedtak av 05.09.2018 fattet NVEs damtilsyn et klassifiseringsvedtak av de omsøkte dammene med senket reguleringshøyde. Med hjemmel i forskrift om sikkerhet ved vassdragsanlegg (damsikkerhetsforskrifta) § 4-1 ble dam Litlevatn satt i konsekvensklasse 2. Med hjemmel i samme forskrift ble fyllingsdam Litlevatn og dam Mosvatn satt i konsekvensklasse 0.

Gjeldende konsesjon:

	Ulsteindal kraftverk	Litlevatn	Mosvatn
Konsesjonsdato	11.12.1998	28.06.1946	18.05.1939
Klasse	-	2	2

Kraftverkets konsesjon har følgende manøvreringsreglement:

Manøvreringsreglement

for regulering av Mosvatn og Litlevatn i Ulstein kommune, Møre og Romsdal fylke.

(erstatte reglement gitt ved Kgl res 18. mai 1939 og 28. juni 1946)

I Reguleringer

Magasin	Naturlig vannst. kote	Reg.grenser		Oppd. m	Senkn. m	Reg. høyde m
		Øvre kote	Nedre kote			
Mosvatn	455,33	458,33	453,56	3,00	1,77	4,77
Litlevatn	306,00	311,00	306,00	5,00	0,00	5,00

Høydene i manøvreringsreglementet er i et lokalt høydesystem. I søknaden er det benyttet høyder i NN2000. Tabellen nedenfor gir informasjon om de forskjellige høydesystemene:

	Konsesjonshøyde (lokalt høydesystem)	NN200	Differanse (lokalt – NN2000)
Mosvatn	458,33	457,37	- 0,96 m
Litlevatn	311,00	309,16	- 1,84 m

Ved en konsesjon til redusert reguleringshøyde vil vi samtidig anbefale at høydene endres slik at de er i samsvar med offisielt høydesystem NN 2000.

Teknisk plan

Mosvatn, endelig omsøkte hoveddata

MAGASIN		Før tiltak	Etter tiltak
Magasinvolum	mill. m ³	1,9	
HRV	moh.	457,37 (NN2000)	455,97
LRV	moh.	452,60 (NN2000)	452,60
Konsekvensklasse		2	0

Litlevatn, endelig omsøkt hoveddata

MAGASIN		Før tiltak	Etter tiltak
Magasinvolum	mill. m ³	1,0	
HRV	moh.	309,16 (NN2000)	307,16
LRV	moh.	304,16 (NN2000)	304,16
Konsekvensklasse		2	2 (ny hoveddam), 0 (fyllingsdam)

Dam Mosvatn

HRV skal senkes med 1,4 meter. Tiltak på anlegget omfatter mindre arbeider med flomløpsterskel og kanal for å etablere en ny og lavere HRV. Deler av eksisterende betongterskel (høyde inntil 1 m) og bjelkestengselet (høyde 0,34 m) fjernes. Deler av terskelen, inn mot de murte vangemurene, vil stå igjen.

Overløpsterskelen på nivå med ny HRV vil bli ca. 10 meter lang. Det støpes en ny overløpsterskel for å gi et definert overløp. Terenget oppstrøms betongterskelen senkes slik at dette ikke påvirker flomavledningen. Øvre del av flomløpskanalen må også senkes noe. Det planlegges ingen tiltak på fyllingsdammen.

Dam Litlevatn

HRV skal senkes med 2,0 meter. Det skal bygges en ny betongdam som erstatning for eksisterende platedam. Den eksisterende dammen vil bli revet. I tillegg skal det etableres et nytt overløp i magasinet sør-ende. Det planlegges ikke utført tiltak på fyllingsdammen.

Det planlegges etablert en ny gravitasjonsdam i betong like nedstrøms eksisterende dam. Det etableres et inntak i den nye dammen tilpasset Ulsteindal kraftverk.

I dag avledes flommer med 40-50% av vannføringen over dammen og 50-60% i flomløpet i sør. For dimensjonerende flom er det ca. 50% på hvert sted. Det planlegges etablert flomløp med lik lengde og avløpskapasitet på henholdsvis dam og nytt flomløp i sør. Flomforholdene nedstrøms Litlevatn vil dermed bli tilnærmet like som i dag.

Det skal etableres et nytt ca. 15 meter langt flomløp i dammen og en brystning som forhindrer flomavledning utenom flomløpet. Brystningen vil også fungere som oppstrøms rekkverk. I magasinet sør-ende etableres en ny overløpsterskel på fjell med lengde 15 meter, hvor avløpet føres inn i en smalere kanal fra magasinet og ned til Tverrvadelva og senere til samløp med Ulsteinelva ved kraftstasjonen.

Riving av eksisterende dam - deponering

Eksisterende platedam ved Litlevatn vil bli revet etter at det er etablert en ny dam på nedstrøms side. Riveavfallet består primært av armert betong. Dette vil enten bli transportert til godkjent mottak som spesialavfall, eller håndtert ved at armeringen skilles ut. Dersom armeringen skilles ut, transporteres denne som spesialavfall til godkjent mottak, mens gjenværende betong deponeres på stedet eller benyttes som fylling ved f.eks. forsterkning av adkomstveien til Litlevatn. Et eventuelt deponi på stedet skal først vurderes og godkjennes av myndighetene.

Veier

Eksisterende vei opp til Litlevatn må forsterkes og utvides i forbindelse med arbeidene. Etter anleggsperioden vil veien settes i stand. I forbindelse med arbeidene med ny vannledning til Ulstein kraftverk i 2016, er det etablert en gangvei/tursti videre på nedstrøms side av dam Litlevatn, til flomløpet i sør og videre til Mosvatn. Det planlegges å benytte denne veien som adkomst til nytt flomløp i sør og dam Mosvatn. Etter endt anleggsarbeid skal gangveien/turstien og omkringliggende terreng tilbakeføres til dagens tilstand.

I forbindelse med bygging av ny dam Litlevatn og riving av eksisterende dam, vil det være behov for å etablere noen midlertidige adkomstveier like ved dam Litlevatn. Etter endte anleggsarbeider skal disse veiene fjernes og terrenget arronderes.

Arealbruk

Inngrep	Midlertidig arealbehov	Permanent redusert vanndecket areal	Ev. merknader
MOSVATN			
Anleggsområde for ombygging av flomløpet, inkl. senkning av oppstrøms terreng.	ca. 500 m ²		
Strandsone som følge av senket HRV.		ca. 31 000 m ²	
LITLEVATN			
Anleggsområde for bygging av ny dam og riving av eksisterende dam.	ca. 6 000 m ²		Inklusive riggområde.
Anleggsområde for etablering av nytt flomløp i sør.	ca. 5 000 m ²		Inklusive kanal.
Strandsone som følge av senket HRV.		ca. 33 000 m ²	

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Ifølge kommuneplanens arealdel (Ulstein kommune, 2018) er omgivelsene til den sørlige halvdel av Litlevatn i sonen LNFR-områder. Arealformålet med LNFR-områder er «for nødvendige tiltak for landbruk og reindrift og gårdstilknyttet næringsvirksomhet basert på gårdens ressursgrunnlag». Selve Litlevatn har ifølge kommuneplanens arealdel følgende formål: «Bruk og vern av sjø og vassdrag med tilhørende strandsone.» Arealbruk i omgivelsen på nordsiden av Litlevatnet er regulert til hytteområde.

I følge kommuneplanen til Hareid kommune ligger Mosvatn og omgivelsene rundt i et LNFR-området (Hareid kommune 2018). Det oppgis også at nedslagsfeltet brukes som drikkevann.

Vanndirektivet

Tiltaksanalysen for Søre Sunnmøre vassområde (Vassregion Møre og Romsdal, 2015; Vassregion Møre og Romsdal, 2014) fører Litlevatn opp som «kandidat for sterkt modifiserte vannforekomster, SMVF». Litlevatn sorteres inn i tilstandskategori «dårlig» og regulerings høyden nevnes. Mosvatnets tilstand vurderes som «moderat». Dokumentet inneholder ingen informasjon om de to vannene utover det.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter bestemmelsene i vassdragsreguleringsloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. NVE var på befaring i området den 02.10.2018 sammen med representanter for søkeren, kommunen og grunneierlaget. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommenter.

Høringspartenes egne oppsummeringer er referert der hvor slike foreligger. Andre uttalelser er forkortet av NVE. Fullstendige uttalelser er tilgjengelige via offentlig postjournal og/eller NVEs nettsider.

NVE har mottatt følgende kommentarer til søknaden:

Ulstein kommune uttaler seg i brev den 07. 09.2018 og mener at senkning av HRV i Litlevatn er uheldig for de friluftinteressene som er i området. De kommenterer forholdet til trygg ferdsel rundt vannene ved en ev. senkning av HRV da de er bekymret for tørrlegging av myrområder. Kommunen

understreker i sin uttalelse at hovedvannledningen til drikkevannsforsyningen fra Mosvatn ligger under turveien som er planlagt som anleggsvei. Kommunen informerer også om at ikke alle grunneiere i området er informert. Videre informerer kommunen om at det aldri har vært noen anleggsvei mellom Osnesdalen og Mosvatn, og turveien som går her vil ikke tåle tyngre kjøretøy. Kommunen kom her med en tilleggsopplysning i e-post den 19.10.2018 hvor de informerer om at nåværende turveg kan benyttes for transport av lette gravemasjiner (8-10 tonn) til Mosvatn. Utover dette opplyser de om at vegen er til tjenestetransport med ATV.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal uttaler seg i brev den 17.08.2018 og de kan ikke se at de omsøkte planene vil ha negative konsekvenser som gjelder deres ansvarsområde, og de har derfor ingen merknader til at søknaden godkjennes slik den foreligger.

Statens vegvesen skriver i sin uttalelse den 08.06.2018 at de ikke har noen merknader til tiltaket.

Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmeisteren for Svalbard skriver i sin uttalelse den 02.08.2018 at de ikke har noen merknader til tiltaket.

Ulstein og Hareid jeger og fiskarforening utaler seg i brev den 05.08.2018. Når det gjelder selve saken om senkning av vannstand og nye demninger har Ulstein og Hareid jeger og fiskarforening vurdert at de ikke vil komme med merknader til dette da dette framstår som et nødvendig tiltak. De benytter allikevel anledningen til å legge inn et krav om minstevannføring fra Litlevatn for å sikre gyteforholdene i Ulsteinelva.

Ulstein grunneigarlag SA skriver i sin uttalelse den 03.09.2018 at en senkning av HRV med 2 meter i Litlevatn vil ha store negative konsekvenser for grunneierne og hytteeierne langs vannet. De understreker også at Litlevatn ligger i et område som er mye brukt til tur. Ved senkning av HRV vil myrområder bli tørrlagt, og grunneierne kommenterer forholdet til at det må sikres trygg ferdsel rundt vannet. Videre skriver grunneierne at det er de som disponerer veien fra Ulsteindalen til Litlevatn, og at utbygger derfor må ha avtale med grunneigarlaget for bruk og ev. opprusting av veien.

Naturvernforbundet uttaler seg i brev den 02.10.2018 og mener at Tussa Energi AS må levere reguleringssona tilbake til den samme tilstanden som det var før utbyggingen. De mener at dette bør utformes som et restaureringsprosjekt, og Naturvernforbundet krever derfor at det settes vilkår om fullverdig restaurering av reguleringssonen.

Søkers kommentarer til høringsuttalelsene

Høringsuttalelsene er sendt til søker for kommentarer.

Tussa Energi AS skriver følgende i brev av 18.09.2018:

«Tussa Energi har følgende kommentarer til høringsfråsegnene:

Ulstein Kommune:

Pkt. 1

Turvegen vart bygt med maskiner i 8-10 tonns størrelse til graving og transport av vegbyggingsmassar. Planlagde anleggstiltak ved Mosvatnet er små. Mindre gravemaskiner kan transporterast i terrenget utan å gjere skade. Betong kan flygast med helikopter. Vi føreset at det må utarbeidast ein detaljplan til godkjenning før dette arbeidet vert sett i verk.

Pkt. 2

Beklageleg om eigedomsopplysningane våre er feil. Med annonsering i media håpte vi at alle vart gjort kjend med planane.

Pkt.3

Vi er samd i at på nordsida av Litlevatnet er det ein del myr og finmassar. Resten av området rundt vatnet er stabilt. Vi meiner at ei permanent senkning vil tørke ut grunnen og raskt danne eit vegetasjonsdekke som vil gjere det grønt og slik skape eit trygt område, også for beitande dyr.

Pkt. 4

LRV er planlagt uendra. Tussa planlegg ikkje oftare nedtapping til LRV enn tidlegare grunna ny lågare HRV på Litlevatnet. Vi er medvitne verdien som rekreasjonsområde. Det vil det vere liten vinst ved å senke vatnet til LRV. Dersom HRV skal oppretthaldast må fyllingsdammen på nordaust sida av betongdammen på Litlevatnet forlengast med 150 m mot nordaust (totalt 350m lang), og hevast med ca. 3 m, dvs. oppimot 5m høgde. Denne dammen vil då verte plastra med stor sprengstein på begge sider og få ei breidde i toppen på ca. 4m og ei breidde i botnen på opptil ca. 20m. Dette for å tilfredstille krava i gjeldande regelverk for dammar. Dette vil vere eit stort inngrep i naturen og vil vere meir alvorleg enn ei strandsone som vil revegetere seg i løpet av ikkje så mange år.

Pkt. 5

Den eksisterande betongdammen er planlagt riven som Ulstein kommune ønskjer. Ulstein kommune sin saksbehandlar meiner HRV for Litlevatnet vil vere uheldig og derfor ikkje ønskeleg. Vi er usikker på om saksbehandlaren har vurdert grundig tiltaka i søknaden dersom dagens to fyllingsdammar skal erstattast av nye mykje større steinplastra (både vass-side og luftside) dammar. Desse vil bli enorme i forhold til dagens dammar og vil stå fram som brutale framandelement i det mjuke landskapet. Kostnaden vil og verte uoverkomeleg. Under synfaringa vil Tussa klargjere desse alternativa betre enn kva som er skildra i søknaden med tanke på konsekvensane med å oppretthalde dagens HRV.

Ulstein Grunneigarlag

Vi beklagar om det har skjedd feil i varsling av Grunneigarar, men det er positivt at grunneigarlaget som representerer 21 eigedomar har gitt uttale. Hovudmotivasjonen for å senke HRV i Litlevatnet er å unngå å måtte bygge ny fyllingsdam på nordsida av betongdammen. Dersom ein skal tilfredstille dagens krav, vil denne dammen bli forlenga med ca. 150 mot nordaust (totalt 350m). Heile dammen vil verte heva med ca. 2,5-3 m og få ei breidde i toppen på ca. 4m og ei breidde i botnen på ca. 20m og steinplastra på begge sider. Dette vil vere eit omfattande og brutalt inngrep , med dambygging, nye vegar, steinbrot osv.

Vi planlegg ikkje å senke til LRV oftare enn kva som no er tilfelle , og som det går fram av tabell 41 i søknaden så har det vore god klaring til LRV dei siste 11 åra. Korleis magasinet har vore utnytta før denne tid har vi dårleg statestikk på.

Ved løyve om senkning av HRV vil Tussa tilstrebe seg å halde ein vasstand eit stykke under HRV for å utnytte naturressursen og energiproduksjonen optimalt, i samspel med gode landskapsopplevingar.

Ved løyve til ombygging av dammane vil det vere behov avtale om bruk og opprusting av veggen frå kraftstasjonen til Litlevatnet.

Fylkesmannen

Tussa er samd med Fylkesmannen – at naturen vil relativt fort ta tilbake sonene mellom eksisterande og ny HRV og med det ikkje ha nemneverdige konsekvensar for naturmiljøet.

Ulstein og Hareid jeger og fiskarforening.

Senkning av HRV i Mosvatnet og Litlevatnet endrar ikkje tilhøva som blir kommentert. Ulsteindal kraftverk har høg driftstid og med berre 185 timar stopp i 2017. Grunna lågt tilsig vil det i periodar vere låg vassføring/ kraftproduksjon frå kraftstasjonen. Det er ikkje planlagt tiltak i elva nedanfor kraftstasjonen som vil endre elva/ gytteforholda.»

Tussa Energi AS skriver følgende i e-post av 05.10.2018:

«Kommentar til fråsegn frå Naturvernforbundet i Møre og Romsdal (NMR) – Ulsteindal kraftverk.

Først litt historikk: Ulsteindal kraftverk vart bygd for over 100 år sidan. Ikkje for å tene pengar men for å få lys i lampa til folk og fe og for å drive motorar av ymse slag til den gryande industrien som etter kvart skapte tusenvis av arbeidsplassar. Det er ikkje tilfeldig at verksemdar som Ulstein verft/Rolls Roys Marine, Kleven m.fl. har adresse Ulsteinvik. Kraftverket vart ei økonomisk katastrofe for Ulstein kommune som i realiteten var konkurs fram til 1932, då dei vart redda av den nystarta Kommunalbanken.

På slutten av 90-talet tok Tussa over anlegget og bygde like etter ny kraftstasjon. Den gamle historisk viktige kraftstasjonen har vi tatt godt vare på og står i dag fram i all si prakt og vitnar om pionertida i norsk kraftforsyning. Om vi so langt har tent pengar på investeringane våre i Ulsteindal har vi ikkje oversikt over, men vi vonar i alle fall på lang sikt at 'det vil gå rundt'. For i 2018 må vi svare for økonomiske realitetar.

Når vi vel å søkje om løyve til å senke vasstanden i vatna, er det i tillegg til kostnaden, også for å unngå brutale inngrep med steintak i 10.000 m³-klassen, og bygging av 4-5 m høge og tilsaman rundt 500 m lange steinplastra dammar. Det ville ikkje blitt særleg godt motteke i eit mykje nytta friluftsområde.

Vidare når det gjeld naturen si evne til å reparere seg sjølv er vi usamde med NMR som krev det umogelege; at vi skal levere reguleringssona tilbake igjen i same tilstand som ho var for over 100 år sidan, då Ulsteinvikarane bygde dammane. Naturmiljøet som var der før reguleringa, vart til over mange mange 1000-år og gjennom varierende klimatiske forhold, jfr. den utstilte trerota som er tidfest til ca 4000 år f.kr. Derimot er vi samde med Fylkesmannen som skriv;

-den blottlagde strandlina vil gro til etter kvart og berre vere synleg i ein kortare periode.

Sett i lys av ovanstående er fråsegna til Naturvernforbundet i Møre og Romsdal historielaus, kunnskapslaus og meiningslaus!»

NVEs vurdering av konsesjonssøknaden

Hydrologiske virkninger av utbyggingen

Manøvreringsreglementet for magasinene innebærer i dag totalt 4,77 m regulering av Mosvatn (hvorav 3 m oppdemming) og 5 m regulering av Litlevatn (hvorav 5 m oppdemming), med regulerte volum på hhv. 1,9 Mm³ og 1,0 Mm³. Begge magasinene disponeres i dag for optimal drift av Ulsteindal kraftverk, som innebærer nedtapping i vintre med stabilt vintervær, samt i forkant av flom. Magasinene ligger normalt med en viss dempning på høst og tidlig vinter, når flomrisikoen er størst.

Vannstanden i Litlevatn og Mosvatn vil reduseres med hhv. 2 og 1,4 meter og overflatearealet på vannet vil reduseres, se vedlagte kart. Statistikken viser at medianhøyden i begge vannene kun varierer innenfor en meter regulering. Vannstanden i magasinene vil variere på samme måte som i dag, men da med utgangspunkt i en ny HRV på 307,16 i Litlevatn og 455,97 i Mosvatn. Senkning av magasin vannstanden vil gi et varig tørrlagt areal på ca. 0,03 km² rundt begge vannene.

Redusert magasin kapasitet vil føre til hyppigere flommer i vassdraget, av en større størrelse enn før. Søker mener likevel at utforming av flomløpet og tillatt flomstigning i magasinene gjør at Mosvatn og Litlevatn fremdeles vil ha en flomdempende effekt nedover i vassdraget.

NVE vurderer det slik at tiltaket ikke er til nevneverdig negativ påvirkning på hydrologiske forhold.

Flom

Store flommer i vassdraget opptrer i hovedsak høst og tidlig vinter. Middelflommen og 10-årsflommen er beregnet til å være i størrelsesorden 10 m³/s og 16 m³/s ved utløpet av Litlevatn.

Søker oppgir at flomløpslengden og hydraulisk utforming av flomløpet i Mosvatn ikke vil endres i stor grad, men terskelen vil bli noe kortere. Flomstigningen for Q1000 i Mosvatn vil derfor bli i størrelsesorden 5-10 cm høyere enn i dag. Avløpsflommene fra Mosvatn blir noe større enn i dag, på grunn av at overflatearealet reduseres. Redusert reguleringshøyde vil også gi noen flere dager med overløp.

For Litlevatn oppgir søker at flomstigningen for Q1000 vil bli ca. 25 cm høyere enn i dag. Redusert magasin kapasitet vil også gi noe hyppigere flomoverløp på inntaksdammen sammenlignet med i dag.

NVE merker seg at det vil bli noen flere dager med overløp og noe raskere flomstigning i Mosvatn og Litlevatn. NVE mener at endringen ikke er av en slik karakter at den vil ha særskilte konsekvenser lenger ned i vassdraget.

Produksjon og kostnader

Med bakgrunn i de hydrologiske dataene, som er lagt frem i søknaden, har søker beregnet gjennomsnittlig kraftproduksjon i Ulsteindal kraftverk vil reduseres med ca. 0,2 – 0,3 GWh årlig som følge av redusert magasin volum i Mosvatn og Litlevatn. Redusert reguleringshøyde står for mesteparten av denne reduksjonen. Redusert reguleringshøyde i Mosvatn gir marginalt utslag på produksjonen i kraftverket. Søker begrunner dette med at nedbørfeltet til Mosvatn utgjør en relativt liten del av totalfeltet.

Søker har framlagt kostnader for flere alternative løsninger for damanleggene, inklusive nedleggelse av damanleggene. Tabellen nedenfor gir en oppsummering av kostnadene ved de ulike alternativene:

Tabell 1: Kostnader ved de ulike utbyggingsalternativene for Mosvatn og Litlevatn.

Alternativ	Beskrivelse	Estimert kostnad (P ₅₀)
Dam Litlevatn - Alt. 1A	Senket HRV og ny betongdam	20 200 000
Dam Litlevatn - Alt. 1B	Senket HRV og ombygging eksisterende platedam	22 200 000
Dam Litlevatn - Alt. 2A	Uendret HRV og ny betongdam	29 800 000
Dam Litlevatn - Alt. 2B	Uendret HRV og ombygging eksisterende platedam	31 600 000
Dam Litlevatn - Alt. 3	Nedlegging	30 500 000
Dam Mosvatn - Alt. 1	Senket HRV	1 600 000
Dam Mosvatn - Alt. 2	Uendret HRV og påbygging fyllingsdam	9 800 000

Tussa her valgt å gå videre med alternativ 1A for Litlevatn og 1 for Mosvatn. Samlet kostnad for alle tiltak i dette alternativet er estimert til ca. 22 mill. kr.

NVE har kontrollert de fremlagte beregningene over produksjon og kostnader. NVE har simulert virkningen av redusert HRV på årlig kraftproduksjon i Ulsteindalen kraftverk. Redusert HRV for begge magasinene gir 0,07 GWh lavere produksjon i NVE sine simuleringer. Dette er noe lavere enn søkers beregninger, som er på ca. 0,2-0,3 GWh for Litlevatn og 0,03 GWh for Mosvatn, men innenfor usikkerhetene ved simuleringer.

Historisk magasin vannstand i figur 40 og 41 i søknaden viser at hverken Litlevatn eller Mosvatn utnytter hele regulerings høyden. Under gjeldende reguleringsregime er LRV for Litlevatn og Mosvatn i praksis henholdsvis ca. 306 m og 455 m. Ved å bruke disse verdiene i simuleringene, blir resultatene fra NVEs simuleringer på nivå med søkers tall. Begge tiltakene gir et samlet tap på 0,22 GWh, som utgjør ca. 4 % av simulert årsproduksjon. I følge søker sine tall vil opprettholdelse av dagens HRV og full rehabilitering av dammene koste ca. 20 mill. kr mer enn det omsøkte tiltaket. En full rehabilitering av dammene vil gi en utbyggingskostnad på ca. 6,6 kr/kWh. Dette er en kostnad som er høyere enn hva man ser kraftverksprosjekter blir bygget for per i dag. Sett opp mot et produksjonstap på 0,2 til 0,3 GWh mener NVE at kostnadene for full rehabilitering av dammene er høye.

I følge NVEs beregninger skyldes tap i produksjonen høyere flomtap og lavere energiekvivalent som følge av redusert fallhøyde, hvorav flomtap anses å være den viktigste faktoren. Kraftverket mister deler av fleksibiliteten når regulerings høyden blir mindre. Siden dette er et lite kraftverk er ikke dette av betydning for kraftsystemet, men kun for kraftverkets inntjening. I følge NVEs beregninger kommer nedgangen i produksjon om vinteren (uke 40-17), når prisene er høyest. Simulert inntektstap er på ca. 5 %. Med bakgrunn i dette har NVE beregnet inntakstapet til 90 000 kr per år pga. tapt kraftproduksjon.

Dette gir et tap på ca. 1,4 mill. kr over en 40 års analyseperiode med basisscenario for kraftpris fra lang analyse og 6 % kalkulasjonsrente.

Sammenlignet med søker tall for kostnadene ved å opprettholde dagens HRV i Litlevatn og Mosvatn, mener NVE at inntektstapet ved redusert reguleringshøyde er lite. Ved en eventuell konsesjon til prosjektet vil det allikevel være søkers ansvar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten til prosjektet.

Landskap, friluftsliv og brukerinteresser

I Ulstein kommune sin kartløsning ligger Litlevatn og Mosvatn i et område som betegnes som Ulsteinfjella. Dette friluftslivsområdet betegnes som svært viktig av kommunen. Både Litlevatn og Mosvatn er populære turmål, og er brukt mye av lokalbefolkningen. Området er godt tilrettelagt med turveier, rasteplasser og gapahuk. Litlevatn har også viktig betydning for hytteeierne i området, da flere av hyttene ligger med utsikt over vannet. Det drives også noe fiske i de to vannene.

Litlevatn og Mosvatn er vesentlige landskapselement på Ulsteinfjella. Vannene ligger i et treløst landskap, og er godt synlig på avstand, og en endring i HRV vil derfor være synlig for folk som ferdes i området.

Ulstein kommune skriver i sin høringsuttalelse at de mener at planlagt anleggsvei mellom Litlevatn og Mosvatn vil ha store konsekvenser for turveien. Videre skriver kommunen at senkning av HRV i Litlevatn vil føre til at man får et stort tørrlagt areal rundt vannet. De mener at dette vil være en landskapsendring som vil ha negativ effekt på opplevelsen av området. Videre skriver kommunen at senkning av HRV kan føre til tørrlegging av myrområder, og problematiserer forholdet til trygg ferdsel rundt vannet.

Grunneigarlaget skriver i sin høringsuttalelse at senkning av HRV med to meter i Litlevatn vil få store konsekvenser for bruken av vannet både for grunneiere og for hytteeierne. Det er særlig tørrlegging av myrområder, som blir umulig å ferdes på, som grunneierne trekker fram som problematisk. Videre opplyser grunneierne om at Ulsteinfjella er et populært turområde gjennom hele året. Dersom det gis tillatelse til det omsøkte tiltaket ber grunneierne om at LRV skal heves med 1 meter og at vannstanden i magasinet skal holdes så jevn som mulig over hele året.

Tussa Energi AS understreker i sitt svar til høringsuttalelsene at dersom HRV skal opprettholdes må fyllingsdammen på nordøstsiden av betongdammen på Litlevatnet bygges langt større enn den er i dag. Dette vil føre til store inngrep i naturen, og søker mener det vil være et mer alvorlig inngrep enn det omsøkte tiltaket.

De største konsekvensene for friluftsliv og brukerinteresser vil etter NVE sitt syn være under anleggsperioden og rett etter endt anleggsperiode. Samtidig er dammene en del av et vassdragsanlegg som må oppgraderes. NVE mener derfor at arbeider i dette området uansett er nødvendig, uavhengig av hvilket tiltak som gjennomføres.

NVE mener at redusert reguleringshøyde vil føre til en reguleringszone som vil oppleves som skjemmende i en periode etter anleggsperioden er over. Samtidig mener NVE at området vil revegeteres over tid. Naturvernforbundet mener at det må pålegges restaurering av reguleringssonen. Etter gjeldende praksis vil NVE anbefale naturlig revegetering i saker som dette. Dette er av biologiske hensyn. Samtidig har vannstanden i både Litlevatn og Mosvatn vært holdt lavt de siste årene på grunn av damsikkerheten, og revegeteringen langs vannene er allerede i gang. Med bakgrunn i dette mener NVE at naturlig revegetering er å anbefale i denne saken.

Alternativet til redusert reguleringshøyde er nedlegging av damanleggene eller rehabilitering av dammene, som vil føre til store inngrep. Dersom HRV skal opprettholdes må dam Litlevatn bygges om for å imøtekomme kravene i damsikkerhetsforskriften. Fyllingsdammen på nordøstsiden av betongdammen på Litlevatnet må i et slikt tilfelle forlenges med 150 m mot nordøst og vil få en totallengde på 350 m. Videre må dammen heves med 3 m, og vil få en samlet høyde på 5 m. Fyllingsdammen må videre plastres med stor sprengstein på begge sider og vil få en bredde på 4 m ved damkrona og 20 m i bunn. Ved opprettholdelse av HRV i Mosvatn må det bygges anleggsvei inn til vannet, og det må gjøres større arbeid på dammen.

Sett opp mot kostnader, produksjon og terrenginngrep ved opprusting av dagens dammer, mener NVE at den beste løsningen både samfunnsøkonomisk og landskapsmessig er å redusere reguleringshøyden, slik Tussa Energi har søkt om. Under befaringen ble det tydelig for grunneiere og kommunen hva alternativet til omsøkte plan innebar. Dette førte til en god dialog på befaring, hvor både kommunen og grunneiere støttet omsøkt plan, men understreket behovet for en god dialog i en detaljplanfase og driftsfasen.

Siden vannene ligger i et mye brukt turområde mener NVE at det er viktig å sette vilkår om istandsetting etter endt arbeid og ev. deponering av masser. NVE mener det også er viktig at området kan benyttes som turområde under anleggsfasen, og at dette bør vektlegges.

Når det gjelder grunneierne sine kommentarer knyttet til heving av LRV med en meter og begrensninger i reguleringshøyden vil ikke NVE vurdere dette i innstillingen. NVE mener begrensninger i manøvreringsreglementet faller inn under revisjonssaker, og ikke skal behandles som en del av denne søknaden, mens heving av LRV vil innebære en inngripen i selve tillatelsen til regulering, og det omfattes ikke av revisjonsadgang.

Naturmangfold

Det er ikke påvist noen naturtyper eller rødlistede arter i influensområdet.

Fylkesmannen skriver i sin høringsuttalelse at de ikke har kjennskap til andre opplysninger enn det som er vist til i søknaden. De mener at dagens tilstand i vassdraget er etablert over mange år og at en senkning av HRV ikke vil ha nevneverdige konsekvenser på naturmiljøet. Etter NVEs vurdering har det ikke fremkommet opplysninger som tilsier at hensynet til naturmangfoldet bør være et vesentlig moment i konsesjonsspørsmålet.

Det er bestander av fisk i både Litlevatn og Mosvatn. Så lenge nedtappingen av vannene skjer gradvis, slik at stranding av fisk unngås, mener NVE at tiltaket ikke vil ha negative konsekvenser for fiskebestanden i vannet.

Når det gjelder kommentaren fra Ulstein og Hareid jeger og fiskarforening om krav til minstevannføring i Ulsteinelva vil ikke NVE vurdere dette i innstillingen. NVE mener dette faller inn under en ev. senere revisjonssak, og ikke skal behandles som en del av denne søknaden.

Forholdet til naturmangfoldloven

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fattar beslutninger som har virkninger for naturen, plikter etter naturmangfoldloven § 7 å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens relevante paragrafer. I NVEs vurdering av søknaden om endring av reguleringshøyde i Litlevatn og Mosvatn legger vi til grunn prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 samt forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt fram i søknaden, høringsuttalelser, samt NVEs egne erfaringer. NVE har også gjort egne søk i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart. Etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak og for å vurdere tiltakets omfang og virkninger på det biologiske mangfoldet. Samlet sett mener NVE at sakens kunnskapsgrunnlag er godt nok utredet, jamfør naturmangfoldloven § 8.

Det er ikke registrert naturtyper eller rødlistearter i influensområdet Litlevatn og Mosvatn. Anleggene er ikke pålagt minstevannføring, og det er ikke anadrom fisk i Ulsteinelva i dag. En eventuell senkning av HRV i Litlevatn og Mosvatn vil etter NVEs mening ikke være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper og økosystemer gitt i naturmangfoldloven § 4 eller forvaltningsmålet for arter i naturmangfoldloven § 5.

NVE har også sett påvirkningen av det omsøkte tiltaket i sammenheng med andre påvirkninger på naturtypene, artene og økosystemet. Området er i dag påvirket av kraftutbygginger, og NVE kan ikke se at en senkning av HRV vil påvirke naturmangfoldet ytterligere. Den samlede belastning på økosystemet og naturmangfoldet er dermed blitt vurdert, jamfør naturmangfoldloven § 10. Den samlede belastningen anses ikke som så stor at den blir avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Etter NVEs vurdering foreligger det tilstrekkelig kunnskap om virkninger tiltaket kan ha på naturmiljøet, og NVE mener at naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) ikke får avgjørende betydning for konsesjonsspørsmålet.

Avbøtende tiltak og utformingen av tiltaket vil spesifiseres nærmere i våre merknader til vilkår dersom det blir gitt konsesjon. Tiltakshaver vil da være den som bærer kostnadene av tiltakene, i tråd med naturmangfoldloven §§ 11-12.

Kulturminner

Det er ingen registrerte kulturminner i tiltaksområdet. NVE vil allikevel understreke at det ved en ev. konsesjon vil det påligge utbygger en aktsomhets- og meldeplikt dersom en under markinngrep skulle treffe på kulturminner, jf. kulturminnelovens § 8 andre ledd. Om det blir gitt konsesjon til de omsøkte planene viser NVE til vilkår, post 6, som ivaretar kulturminner. Etter NVEs syn bør ikke forholdet til kulturminner være avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Vannkvalitet, vannforsynings- og resipientinteresser

Søker oppgir at Mosvatn også benyttes til drikkevann for Ulstein kommune, som har rett til den nedre delen av det regulerte volum. Endringen i HRV vil ikke berøre volumet som er avsatt til drikkevann, og vannforsyningen vil ifølge søker ikke bli påvirket av senkningen av HRV.

Ulstein kommune skriver i sin høringsuttalelse at vannrøret for vannforsyningen ligger nedgravd på strekningen Osnesdalen til Mosvatn. Dermed kan ikke den opprinnelige turveien benyttes som anleggsvei da dette vil komme med konflikt med vannforsyningen.

Søker skriver i sitt svar til kommunens høringsuttalelse at turvegen ble bygget med maskiner i 8-10 tonns størrelse til graving og transport av vegbyggingsmasser. Anleggstiltakene som er planlagt ved Mosvatnet er små, og det er kun behov for mindre gravemaskiner. Disse kan transporteres i terrenget uten å gjøre skad på turveien og terrenget. Søker informerer om at betong kan fraktes inn med helikopter.

Under befaringen bekreftet kommunen at turveien tåler beltevogner av den størrelsen som det er behov for ved arbeidene ved Mosvatn. Etter NVEs vurdering vil det derfor ikke være noe problem å bruke

turveien for å frakte inn maskiner. For å unngå skade i terrenget anbefaler NVE at tyngre materiale fraktes inn med helikopter. Videre anbefaler NVE at trase for anleggsvei må avklares i samsvar med NVE og kommunen i detaljplanen, slik at turveien ikke skades og at kommunens vannforsyning ikke blir berørt av tiltaket.

Samfunnsmessige fordeler

Ut ifra de kostnadstallene som Tussa Energi AS har framlagt for NVE mener vi at det omsøkte tiltaket er mest gunstig samfunnsøkonomisk sammenlignet med nedleggelse av anleggene eller opprettholdelse av dagens HRV. Videre mener NVE at det omsøkte alternativet også har minst konsekvenser for miljø og landskap, sammenlignet med alternativene som Tussa har framlagt.

Produksjonsreduksjonen på 5 prosent er etter NVEs vurdering så liten at det ikke har noen stor samfunnsmessig betydning, samtidig som kostnadene ved å opprettholde dagens HRV og gjennomføre full rehabilitering av dammene er svært høy.

Oppsummering

Tussa Energi ønsker å opprettholde mesteparten av kraftproduksjonen i det tilhørende Ulsteindal kraftverk. Kraftverket har en produksjon på 6 GWh/år. For å opprettholde produksjonen i Ulsteindal kraftverk må det gjennomføres en teknisk og økonomisk gunstig løsning for ombygging og rehabilitering av dammene. En nedskalering av dammene er nevnt som den beste løsningen i motsetning til en større rehabilitering eller nedleggelse av dammene i sin helhet. Samlet kostnad for rehabilitering av dammene etter omsøkt plan er estimert til 22 MNOK. Til sammenligning vil en opprettholdelse av dagens HRV og rehabilitering av dammene etter damforskriften gi en kostnad på 40 MNOK, det vil si en utbyggingskostnad på 6,6 kr/kWh. En endret reguleringshøyde etter omsøkt plan vil føre til en redusert årsmiddelproduksjon på ca. 0,2 til 0,3 GWh/år i Ulsteindal kraftverk.

De største negative konsekvensene ved tiltaket vil være knyttet til varig tørlegging av reguleringssonene og anleggsarbeid i et attraktivt turområde. Ulempene vil i stor grad være av midlertidig karakter, og etter vårt syn være begrenset. NVE mener at det omsøkte tiltaket er det beste alternativet sett opp mot en nedleggelse eller en omfattende rehabilitering av dammene.

NVEs konklusjoner

Vassdragsreguleringsloven

Etter en samlet vurdering av de framlagte planene og mottatte høringsuttalelser, anbefaler NVE at Tussa Energi AS får konsesjon til å senke HRV i Litlevatn og Mosvatn som omsøkt. NVE mener fordelene og nytten av å gjennomføre tiltaket er større enn skadene og ulempene for allmenne og private interesser, og at § 5 i vassdragsreguleringsloven dermed er oppfylt. Vi anbefaler at tillatelsen gis på de vilkår som følger vedlagt.

Oreigningsloven

Tussa Energi AS søker etter oreigningsloven om samtykke til ekspropriasjon av nødvendige arealer og rettigheter for ombygging i tråd med de omsøkte planene dersom det ikke oppnås minnelig avtale mellom Tussa Energi og rettighetshavere. Formålet med søknaden er vannkraftproduksjon, jf. oreigningsloven § 2 nr. nr. 51. De søker også om å ta i bruk areal og rettigheter før skjønn er avholdt eller avtale er inngått med grunneiere og rettighetshavere (forhåndstiltredelse), jf. oreigningsloven § 25.

En realisering av Tussa Energi sine omsøkte tiltak vil berøre arealer og rettigheter som det vil være nødvendig for Tussa Energi å erverve. Dette begrenser seg til arealet hvor ny dam Litlevatn er planlagt.

Konsesjonsvedtak i medhold av vassdragsreguleringsloven gir ikke lenger automatisk tillatelse til ekspropriasjon. Vassdragsreguleringsloven ble endret ved lov av 21. juni 2017 nr. 101, og endringene trådte i kraft 01.01.2018. I ny § 30 om forholdet til alminnelig ekspropriasjonsrett er det tatt inn en henvisning til oreigningsloven, tilsvarende den vi i dag finner i vannressursloven § 51.

Det følger lite informasjon av søknaden hva Tussa Energi ønsker å erverve, og hvilke grunneiere dette omfatter. NVE forutsetter at partene søker å få til en løsning ved forhandlinger om minnelig ordning, jf. oreigningsloven § 12, før det gis tillatelse til ekspropriasjon. Det foreligger derfor etter vårt syn ikke tilstrekkelig informasjon til at vi kan ta stilling til søknad om oreigning. Dersom det ikke oppnås minnelige avtaler, kan NVE behandle dette på nytt.

Forholdet til annet lovverk

Forholdet til plan- og bygningsloven

Forskrift om byggesak (byggesaksforskriften) gir saker som er underlagt konsesjonsbehandling etter vannressursloven fritak for byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven. Dette forutsetter at tiltaket ikke er i strid med kommuneplanens arealdel eller gjeldende reguleringsplaner. Forholdet til plan- og bygningsloven må avklares med kommunen før tiltaket kan iverksettes.

Forholdet til forurensningsloven

Dersom det gis konsesjon etter vassdragsreguleringsloven til å senke HRV og bygge ny dam ved Litlevatn, må Tussa Energi AS avklare med Fylkesmannen i Møre og Romsdal om det må innhentes særskilt tillatelse etter forurensningsloven til nødvendige utslipp i anleggsfasen. Fylkesmannen i Møre og Romsdal har ikke vurdert tiltaket opp mot forurensningsloven i sin høringsuttalelse. Ut fra de foreliggende opplysninger i saken, mener NVE det er lite sannsynlig at driftsfasen vil kunne medføre nevneverdige forurensninger.

Merknader til konsesjonsvilkårene etter vassdragsreguleringsloven

NVE har lagt ved forslag til nytt manøvreringsreglement med oppdaterte høyder referert til Kartverkets høydesystem NN 2000. Forøvrig skal vilkårene fastsatt i kongelig resolusjon 11. desember 1998 videreføres. Disse gir NVE hjemmel til oppfølging av planer for tiltaket og byggearbeid.

Post 5: Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.

Detaljerte planer skal forelegges og godkjennes av NVE før arbeidet settes i gang.

I denne saken er det allerede fattet et klassifiseringsvedtak av NVEs damtilsyn. Med hjemmel i forskrift om sikkerhet ved vassdragsanlegg (damsikkerhetsforskriften) § 4-1 ble dam Litlevatn satt i konsekvensklasse 2, og fyllingsdam Litlevatn og dam Mosvatn satt i konsekvensklasse 0, se vedtak av 05.09.2018

Vedtaket om konsekvensklasse er fattet og NVEs miljøtilsyn kan ta planer for landskap og miljø til behandling.

Vi viser også til vilkårenes post 6 om kulturminner og krav om varsling.

Nedenstående tabell angir rammene som ligger til grunn for anbefalingen. NVE presiserer at alle føringer og krav som er nevnt i dokumentet gjelder.

NVE har gitt sin anbefaling på følgende forutsetninger for dam Litlevatn og dam Mosvatn:

Dam Litlevatn	Dammen skal bygges etter omsøkte planer
Dam Mosvatn	Arbeidet skal utføres så skånsomt som mulig. Så langt det er mulig skal det tas hensyn til den opprinnelig steinmuren ved overløpet og steinsettingen på nedsiden av dammen.
Avbøtende tiltak	<p>Anleggsarbeidet og riggområdet skal avgrenses til områdene rundt dammer Litlevatn og Mosvatn og utløpet av Litlevatn i så stor grad som mulig.</p> <p>Anleggsveien mellom dam Litlevatn og utløpet av Litlevatn skal holdes så smal og liten i utbredelse som mulig, av hensyn til friluftsliv og brukerinteresser. Etter endt anleggsperiode skal anleggsveien legges tilbake til dagens tilstand.</p> <p>Det skal ikke etableres ny anleggsvei fra Litlevatn til Mosvatn. Utstyr skal beltes inn på eksisterende turvei, og ev. fraktes inn med helikopter. Ev. skader på turveien må rettes opp etter endt anleggsperiode.</p>

Dersom det ikke er oppgitt spesielle føringer i tabellen ovenfor kan mindre endringer godkjennes av NVE som del av detaljplangodkjenningen. Dersom det er endringer skal dette gå tydelig frem ved oversendelse av detaljplanene.

Med hilsen

Anne Britt Leifseth
vassdrags- og
energidirektør

Rune Flatby
direktør

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Vedlegg:

Kopi til:

Fylkesmannen i Møre og Romsdal
Møre og Romsdal fylkeskommune
TUSSA ENERGI AS
ULSTEIN GRUNNEIGARLAG SA



Ulstein kommune
ULSTEIN OG HAREID JEGER OG FISKARFORENING